

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

12 de Aliis curatoribus publicis in summa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

ueniri possunt, *l. si eod. P. lib. 27. tit. 8.* si idoneam cautionem a tutoribus vel curatoribus non exegerunt, rem eorum saluam fore: nam omitendo eam cautionem, se ipsos fideiussores pro ipsis dedisse videntur, qua ratione & eius heres tenetur. Si vero cautionem exegerit, tunc temporis cum cautum est, idoneam, et si postea defuerit esse idonea, tutus est, & heres eius ab hac actione. *leg. quod ad heredem. 6. & l. 1. §. si magistratus. eod. P.* Similiter & hac actione non conuenitur, si duos tutores dans non exacta cautione, quorum vnus sufficiens, alius minus idoneus sit, & qui idoneus est, in solidum fuerit pupillo condemnatus, & satisfecerit. Non enim potest tutor condemnatus pro contutore non idoneo conuenire magistratum, eo prætexus, quod a contutore non exegerit cautionem, nisi inscio illo tutore contutor non idoneus datus sit sine cautione: tunc enim ex æquitate illi in magistratum datur actio. *l. proponatur. 2. in l. 1. §. de magistr. conue. in P. d. l. in magistratus. eo. C. l. Lucius. §. pen. de administ. tut. in P.* In cōdemnatione porro magistratum tutelæ vel curæ nomine duo distinguenda sunt, §. *subsidaria. de satisf. da. tuto. lib. 1. Instit. tit. 2. 4.* num tutores vel curatores dando, nullam ab illis omnino cautionem exegerint, an vero aliquam exegerint, sed non idoneam. Rursum, si omnino non exegerint, an tempore finitæ tutelæ vel curæ fuerint idonei & soluendo, an non sint: nam, quo casu tunc idonei inueniuntur, et si postea desistantur facultatibus extra periculum sunt, & heredes eorum: si minus, contra. *l. Emilis. Dixer. 5. 4. de administ. tut. in P.* Ita si minus idoneam, vel nullam adiecerint ipsi, & similiter tenentur heredes magistratum. Nam magistratus in omne periculum succedit, & heres ipsius dolo proximo culpæ succedaneus est, *l. p. in l. non similis. 4. de magistr. conue. in P. l. 1. de tut. vel cura. illustr. perso. lib. 5. C. tit. 3. §. id est, de dolo & lata culpa de functi tenetur, nō de leui. l. quod ad heredem, 6. d. tit. de magistr. conue. in P. l. 2. C. eod.*

- 32 ¶ Ceterum ipsi magistratus, si plures sint qui eiusdem actionis rei sunt, qui de derint sine inquisitione vel satisfactione tutores vel curatores, si uterque soluendo sit, possunt petere beneficium diuisionis. *l. 3. eod. C.* ¶ Quæ intelligenda sunt de magistratibus, qui tutores vel curatores dant, & solent, vel debent exigere cautionem: non autem de illis, qui dant quidem, sed qui non solent exigere, vt præfectus vrbis, prætor, præses Prouinciæ, & similes. §. *si de susce. tut. ap. Iust. in l. 1. §. neque prætor. de magistr. conue. in P.* Verumtamen il magistratus, quibus prætor, præfectus, & similes mandant exigere cautionem a tutoribus & curatoribus, quos ipsi dant, si non exegerint, tenentur: non etiam quibus mandatum, vt de facultatibus eorum inquirerent & renuntiarent: nam isti non æque ac magistratus, qui dant tutores & curatores, simulq; qui exigere debent cautiones, puniuntur, *l. 1. §. si præses prouinciæ. eod.*
- 34 in P. ¶ Agitur ¶ etiam contra scribam, cui mandauerat prætor, vt inquireret de substantia minoris, vt pro facultatibus medulo tutor vel curator eligeretur: si dolo aut negligentia sua veram substantiam taxationem passus est occultari. *l. 1. eod. C.* ¶ At ¶ contra ordinem qui magistratum, qui ex tutoris vel curatoris datione tenetur, elegerit, vel nominauerit, non datur actio post eum magistratum subsidiaria: nam illi tantum promittunt rem publ. non pupillorum rem saluam fore, nisi expresse qui nominarunt & illud promiserint. *l. 1. in princip. eod. in P.*
- 36 ¶ Alia ¶ etiam datur utilis actio ex facto tutoris vel curatoris minori, ex iis quæ contraxerunt illi nomine eius, vt contra, ex contractu eorum in minorem agitur. *l. 1. 2. 3. 4. §. quan. ex fac. tut. min. conuen. poss. lib. 5. C. tit. 3. §. d. tutor, 6. eod. tit. lib. 26. P. tit. 9.* Nisi illi vel in suam personam non arint, vel dolo malo contraxerint: cum doli tutori vel curatorum minori non noceat. *l. 1. 3. 4. eod. in P.*
- 37 ¶ Duæ ¶ actiones sunt prætorias, quæ dantur in tutorem pupillo: vna quæ pro tutore est, quæ in eum dirigitur, qui cum tutor non esset, tamen se pro tutore gessit. *in tit. de eo qui pro tuto. negot. gess. in P. & C.* Alia quæ in factum est, contra falsum tutorem, si cum tutor non esset, in aliquam captionem adolescentem induxisset. *l. sine. quod ful. tut. aucto. gess. esse dicit. lib. 27. P. tit. 6. & l. falsus tutor. 11. eod.*
- 38 ¶ Restituitur ¶ & minor aduersus negotium gestum ab illo, nec non ceteri actione in factum, si modo ignorarint eum esse falsum tutorem. *in l. 1. §. fin. eod.* Sunt & quædam personæ, quibus & scientia restitutioni non officit. *l. 2. 3. 4. 5. eod.* ¶ Propter ¶ dolum malum autem hæc actio prætoria diuersa a protutela inducitur. Quod in actione pro tutela crediderit se quis tutorem esse: at in hac prætoriam sciens se non tutorem, dolo malo se talem finxerit, & gesserit, & proinde quanti ea res erit quam gessit, in

tantam pecuniam condemnatur. *l. nouissime, 7. eod.* Datur & in eum, cuius dolo factum est, vt falsus tutor auctoritatem suam nomine pupilli interponeret. *l. nouissime, in prin. & §. fin.* Datur & in factum istæ actionis heredibus & successoribus, non autem in heredes, neque in falsum tutorem post annum: quoniam & factum puniunt, & in dolum concipiuntur, & aduersus eas personas, quæ alieno iuri subiectæ sunt, noxales fiunt. *l. huius actionis, 9. §. has actiones, eod.*

De Contrariis actionibus tutelæ & curæ.

CAP. II.

Lib. 27. P. tit. 4. Lib. 5. C. tit. 8.

- 1 Finito officio tutela datur contraria actio in minorem tutori. Et quid illa contraria actio.
- 2 Contraria pro tutore, & cura contraria, pendente administratione datur.
- 3 Res & causa, ob quas datur actio contraria tutelæ.
- 4 Tutor & curator quos sumtus repetant in minores factos.
- 5 Contraria actio tutelæ vel curæ quibus, & contra quos datur.

Præter iuris communis ordinem, ob ¶ euidenter æquitatem & summam pupillorum, & minorum utilitatem receptum est auctoritate prætoris, vt qui non possunt in eorum ætate aliis efficaciter & ciuilitate sine tutoris & curatoris auctoritate obligari, *l. contra iuris. de pact. P. l. obligari. de auct. tuto. in P. §. 1. eod. ap. Iust. in l. Iulianus. §. si quis a pupillo, de actio. emi. cum similib. nihilominus obligentur tutoribus & curatoribus, qui negotia illorum & personas tractant & gubernant, vt illi promittentes essent in exsequendo officio, securi de repetitione eorum quæ utiliter impendissent. *l. 1. de contr. & vti. acti. tuto. lib. 27. P. tit. 4.* Ergo finito officio tutelæ, non quam diu durat, dabitur contraria in minorem actio tutori. *l. 1. §. finito, eod. in P.* Videtur enim exceptio esse actionis directæ tutelæ, saltem tutelæ, vt directæ considerat, & ad eius actionem aliquo modo refertur, & ideo contraria dicitur. *d. l. 1. §. fin.* Tutelæ autem actio, vt diximus, non, nisi finita tutela, pupillo seu minori non conceditur. *l. nisi, 4. de tutel. & ratio. distrab. cum similib.* Verumtamen & placuit hanc actionem contrariam dari, et si directæ non agatur: non enim semper pupillus agere vult, vel quia nihil ei debetur, vel plus in eum impensum est, quam ei abest, *l. 1. §. sine. de cont. & vti. acti. tuto. in P.* vel de rationibus distrahendis agit. *l. 2. eod. tit.* ¶ Contraria ¶ tamen eius qui pro tutore gessit, vel qui curam administravit, etiam pendente gestione, & antequam finita dicatur, competere potest: quia & ita ut vbi obnoxii sunt protutor & curator, directæ conueniri possunt. *d. l. 1. §. sed si pro tutore, de cont. acti. tutel. d. l. nisi, §. fin. de tutel. & ratio. distrab. excepto adutorum curatore. l. 2. & l. rationes, 14. de administ. tut. C. ratio ponitur, in gl. d. §. fin. nisi, in verb. dum negotia.* ¶ Res ¶ ergo ob quas datur actio contraria tutelæ sunt, si aliquid impenderit tutor in rem pupilli, vt repetat, vel compenset, §. *tutores, de obliga. qua ex qua. contr. nast. l. 1. §. prætor, & l. 3. §. iudicio. l. 4. de in lit. dan. tuto. lib. 5. C. tit. 4. 4.* si pro eo fuerit obligatus vt liberetur, d. §. *tutores, & l. 3. §. contrarium, & l. si de contr. acti. tut. in P.* aut rem suam creditoribus eius obligauerit, d. §. *tutores, si pro pupillo soluat.* ¶ Sumtus ¶ porro quos repetit, bona fide fieri debent. *l. 3. §. iudicio, de contra. acti. tut. in P. l. a tutoribus, 34. §. fin. de administ. tuto.* Et quos expedit pupillo ita fieri, quamuis plus in pupillum impenderit, quam sit in eius facultatibus: alioquin, enim si non expediat, dicendum est pupillum absolui debere. Non enim in hoc administrantur tutelæ, vt mergantur pupilli. *l. pen. de cont. acti. tut. Quamobrem iudex qui de contrario iudicio cognoscit, utilitatem pupilli spectabit, & an tutor ex officio sumtus fecerit, l. 3. eo. in P.* Potest & agere, vt pupillus illi mandet actiones aduersus contutores. *l. 1. & 2. de contr. iud. tut. lib. 5. C. tit. 58.* vt salarium sibi soluat si debitum, vel si contutori debitum soluerit. *d. l. a tutoribus, 34. §. fin. de administ. tuto.* ¶ Hæc ¶ actio contraria non solum tutori, verum etiam ei qui pro tutore negotia gessit, competere debet, & vtilis curatorum pupilli, furiosi, prodigi, videlicet contrarium iudicium negotiorum gestorum, item & curatorum ventris. *l. 1. §. hac actio de cont. & vti. acti. in P.* Et heredibus eorum, & in heredes pupillorum per 30. anno. spatium, *l. pen. eo. in P. & l. 35. §. eo. tit. C. datur, & fideiussores tutorum. l. si cum fideiussores, de fideiuss. tuto. in P.**

De aliis Curatoribus publicis in summa.

Cap. 12.

- 1 Curatores operum publicorum reficiendorum qui.

- 2 Curatores rerum Caesaris qui.
  - 3 Curatores civitatis Romae, rectores civium, viarum, riparum, vicorum.
  - 4 Curator angariarum.
  - 5 Curator Calendarii reipub.
  - 6 Curator operum publicorum.
  - 7 Curator murorum reficiendorum munus Atheniensibus excellentium.
  - 8 Curatores emendarum specierum vini, olei, & similiarum. *Silvici, et Augustini, &c. eod.*
  - 9 Curatores portarum.
  - 10 Curatores reipub. qui, & in quantum teneantur.
  - 11 Curatores reipub. quando pro collegis teneantur.
- P**RAETER tutelaram & curam ↑ praedictarum curatores, alios sese offerre non dubium est: quales il, quibus demandabatur in republica cura habendi facta recta opera publica, & refectionis procuratio, *l. si in aliquam celebrem civitatem, de offic. procons. P. l. 2.*
- 2 *§. 1. de operib. publ. in P.* ↑ Et ↑ qui curam habebant rerum Caesaris, procuratores & curatores dicebantur, *l. fin. de offic. procons. C. in P.*
  - 3 ↑ Curatores ↑ civitatis triplices, alius generalis vel rector: alius civium Romanorum, qui ibi habitabant: alii vicorum, riparum, ac viarum, *de omnibus V. sol. p. Lazius, l. 3. comen. reip. Rom. c. 15. Cas. ad lib. 7. Variar. de primis.* ↑ Curator ↑ ad cogendas angarias dicitur, *l. i. quae ad civil. mane. indicum. lib. 10. C.* ↑ Meminit ↑ & Papinianus curatoris Calendarii reipublicae, *Pap. l. si. item rescripserunt a curatore, de administ. rer. ad civit. per. videlicet qui curam gereret libri, quo nomina & debita continebantur: vel qui secundum Calendarium, & inibi descripta nomina, vel exigeret, vel solueret debita, secundum Africa. in l. qui filium, 62. de leg. 3.* ↑ De ↑ curatoribus operum publicorum struendorum passim se offe-

rent exempla in titulo de operibus publicis, *in l. i. & 2. de oper. pub. lib. 50. P. tit. 10. & alibi.* ↑ Et ↑ Aeschines, contra Ctesiphonem, nullum maius munus curatore murorum reficiendorum, apud Athenienses, nec amplius fuisse dixit. ↑ Qui ↑ habebant etiam curam emendi frumenti vel olei, curatores quoque harum specierum dicti & creati, quos Graeci, *σιλωνας & λαρευτήρες, l. fin. de mun. & honor. in P.* Refert ↑ & Aristoteles, *6. polit. αναγκαιος & γας συνταξιμους & εως τας πολειμικας χρειας*, necessarias functiones ad res bellicas expediendas cum usus veniret. *de i. & e. in x. & πολειμικας* inquit, *πυλωνες & λειψωνες & ομοιως ετοιμασι ειναι, & ελεσσωτες & σιλωνας των πολωνων*, id est, opus & bello & pace, portarum & manuum curatores esse, & refectionis civium descriptionis quoque in classis. ↑ Curatores ↑ reipub. saepe in iure occurrunt, qui publica, seu civitatis negotia & res tractant. Ab iis & fides, & diligentia exigitur: nam si negligenter in distrahendis bonis se gesserint, in simplex tenentur: si fraudem autem admiserint, in duplum: nec tamen ad eorum heredes poena descendit, *Papin. l. Imperatores, 10. §. Imperatores, de admin. rerum ad civit. per. lib. 59. P. tit. 8.* Tenentur ad usus pecuniarum, quae apud eos remanserunt. Tenentur de periculo operum, & heredes eorum, tenentur agros reipub. retrahere a possessoribus licet bonae fidei, cum possint ad antea dres recurrere. ↑ Nec ↑ pro se tantum quilibet tenetur, sed etiam nomine collegarum, si interuenire & prohibere eos oportuerit: huc si deteriora nomina facta sint tempore curationis, *haec omnia, in l. fin. eod.* Nam & collegarum communi periculo pecunia, et si inter illos diuisa, datur, *l. 3. eod. tit. de administ. rerum.* Prior tamen exemplo tutorum, conueniendus est qui gessit, *l. 4. eod.* Non tamen pro gestione superiorum & antecessorum, curatores successores tenentur, sed singuli pro gestis *a se, d. l. 4. §. 1.*

DE SERVIS, ET LIBERIS, IV. REQUE DOMINORVM, LIBER XIII.

De liberis & seruis in vniuersum. Cap. 1.

- 1 Personarum diuisio in liberos & seruos.
  - 2 Aequalis omnium hominum, vnaque natura conditio.
  - 3 Iure gentium seruitute inducta, distinguuntur appellationes hominum.
  - 4 Libertas quid.
  - 5 Facultas agendi aliud, quam actus.
  - 6 Libertas per seruitutem non tollitur, sed impeditur eius actus.
  - 7 Seruitus ex diametro aduersa libertati.
  - 8 Libertas & seruitus corporis, anima, & vtriusque est. Aut natura, aut hominum constitutione, & qui serui, aut liberi natura.
  - 9 Lege vel constitutione qui liberi, vel serui.
  - 10 Cato Vticensis ne seruum, se occidit. *10. 11. 9. Gratus libertate nihil, nec ministrabilis seruitute item.*
  - 12 Domini olim dicti omnes patresfamilias, & serui familiares, quare. *Domina potestas visa tyrannica, eod.*
  - 13 Domini appellationem recusavit Octavianus, & Tyberius.
  - 14 Domitianus odiosus, quod voluerit se dominum & Deum appellari.
  - 15 Domini nomen proprium soli Deo, quare.
  - 16 Domini Imperatores dicti, & res dominicae quae.
  - 17 Domini olim libera in seruos vita & necis potestas.
  - 18 Seruus Papius Pollio edendos murum obiecit.
  - 19 Serui non habuerunt Indus, Etesi, Phoenices, Locri.
  - 20 Serui Christiani Iudei, vel haeretici, & pagani esse non possunt.
  - 21 Biturigibus non erant serui.
  - 22 Tholosani serui ingressi, liberi statim fiunt.
  - 23 Serui nulli rem, oribus Saturni.
  - 24 Seruitus est vltimus gradus vilitatis humane.
  - 25 Seruum seruorum Gregorius l. X. Sum. Pont. se appellauit, & Iustinianus seruum. *Seruus demidius homo, eod.*
- S**VMMA ↑ personarum diuisio dicta est, vt alii sint liberi, alii serui. Liberi a libertate, serui a seruitute dicti, *§. 1. de iur. perso. ap. Iustin. l. 3. de stat. hom. lib. 1. P.* Ab initio quidem generis humani vna fuit qualitas & status, *l. quod*

atinet, de reg. iur. a quo postea discessum, facta & mutatio capitis, §. 1. de capitis diminut. ↑ Aequalis ↑ hominum prima conditio, & vno nomine homines naturali iure vocabantur, *l. manumissiones, de iusti. & iur. in P. l. homin. 125. de verbor. signif.* Et vt Seneca ait, *lib. 6. Declam.* neminem natura fecit liberum aut seruum, sed fortuna haec nomina imposuit. Et diuus Paulus, nec liberum, nec seruum apud Deum esse scribit, *ad Galat. 3.* ↑ Iure ↑ gentium autem seruitute inducta, tres appellationes distinxerunt homines, vt alii liberi, alii serui, alii libertini, dicantur, *d. l. manumissiones. & §. 1. de liberti. apud Iustinian.* ↑ Libertas ↑ est naturalis facultas eius quod cuique facere liber, nisi quod vi aut iure prohibetur, *§. 1. de iure person. l. 4. de sta. hom. P.* Naturalis facultas dicitur innata potestas agendi, vel viuendi, vt velis, *Iuuen. Saty. 3. Cic. pen. Parad. in Offic. & 4. ad Heren. Aristo. lib. 6. Polit. cap. 2.* facultas quae ortum cuiusque comitatur, *de viciis, & viciis, & vt facultas dicitur apud Galenum, lib. 1. de simplic. medicamen. faciunt, cap. 1. & lib. de pleniudino,* causa quaedam effectrix, vel per quam facimus, vel vt possimus facere datum est. ↑ Aliud ↑ enim est facultas agendi, aliud actus qui ex illa facultate sequitur: vt & aliud ab iis instrumentum, per quod facultas operatur. Habet namque omnis facultas instrumentum accommodatum, per quod de teris, & melius idem efficiat, *Aristot. lib. 1. de generat. animal. c. 1.* Neque facultas importat necessitatem, vt quod in facultate faciendi est, necessario fiat: sed vt fieri possit, habet, *cum aliquibus, de rescrip. in 6. l. 1. §. dies autem iustos, de appell. recip. lib. 49. P. tit. 4. can. si forte, 2. q. 6.* Neque quod in facultate fieri potest, eodem modo fit, cum & robur & imbecillitas in facultate consideretur, *Gale. l. lib. de caus. p. n. §.* ↑ Et ↑ proinde quamuis libertas, sit naturalis facultas agendi quae velis, tamen extrinsecus vel intrinsecus actus potest impediti. Extrinsecus vi, eb quam libertas ne faciat impeditur, ea tamen facultate nihilominus existente in homine non enim ideo tollitur aut desinit esse, quod non possit operari. Vt non ideo minus hostis homo est, quod ab hoste vincatur, & subiciatur vi: vis quippe maioris est rei impetus, cui resisti non potest, *l. 2. de eo quod met. caus. P.* & aduersus quam parum valet custodia, *Nerat. in l. feares, de actio. emt. libro decimonono, P. titulo primo.* Atque Aristoteles, *lib. 1. Rhetor. cap. decimo,* intrinsecus per vim ea fieri dicit, quae per cupiditatem fiunt. Atque